

Lausunto

14.9.2012

CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy RAKETTI – VIRTÄ - projekti

Avoimien yliopistojen Foorumi edustaa Suomen yliopistojen avoimia yliopistoja ja näiden yhteistyöoppilaitoksina toimivia vapaan sivistystyön organisaatioita, joista keskeisimmät ovat kesäyliopistoja, kansanopistoja ja kansalaisopistoja. Avoimen yliopiston Foorumi kiittää mahdollisuudesta jättää lausuntonsa meneillään olevasta mittavasta tietohallinnon uudistamistyöstä ja haluaa ottaa kantaa RAKETTI-VIRTÄ-projektin ehdotukseen seuraavasti.

Kehitettävä yhtenäinen valtakunnallinen tietovaranto palvelee yliopistojen toimintaa monin tavoin, ja se on siksi erittäin tarpeellinen uudistus. Kaavailtu kehittämistyö on varsin mittava ja siten riskit aikataulujen viivästymiseen sekä järjestelmän kehittämisen näkökulmasta että eri yliopistojen tiedonsiirtojen näkökulmasta käsin on syytä tunnistaa ja minimoida velvoittavin aikatauluin. Tiedonsiirrot valtakunnallisiin järjestelmiin voivat tulla yliopistoista näiden omista tietovarannoista tai useista eri järjestelmistä, joiden muutostöihin yliopistojen tulee varata tarvittavat taloudelliset ja toimijoiden työaikaan liittyvät resurssit. Mainittujen tekijöiden sujuvuus lienee syytä varmentaa yliopistoilta valtakunnallisen työn onnistumiseksi.

Avoimien yliopistojen näkökulmasta on syytä muistuttaa siitä, että vaikka avoimet yliopistot toimivatkin yliopistojen yhteydessä, niiden toiminnassa on omia erityispiirteitä, jotka poikkeavat yliopistojen toiminnasta. Tällaisia tietoja ovat mm. VN:asetukseen (1082/2009) perustuva opiskelijoiden rajattu opinto-oikeus, joka määrittää tutkinto-opiskelijoista poikkeavan opinto-oikeusajan, opiskeltavan oppiaineen ja sen laajuuden sekä opintomaksut. Avoimien yliopistojen tuottamat aikuiskoulutuksen opintopisteet on tärkeä ottaa mukaan kehittämistyöhön, koska niistä kertyy monien yliopistotutkintojen osia ja mahdollisesti myös osia ammattikorkeakoulututkintoihin.

Tietovarannossa pitää turvata se, että Avoimien yliopistojen rooli tulee näkyviin yliopistojen toiminnassa ja avoimissa yliopistoissa suoritettujen opintopisteiden tulee voida tunnistaa avoimen yliopiston toimintana. Ehdotetun kansallisen oppijanumeron käyttöön otto voi olla haasteellinen ja suuri työ avoimen yliopiston opiskelijoiden keskuudessa erityisesti, jos numeron käyttö tulee ajoittaa myös muutama vuosi sitten opintonsa suorittaneisiin. KELAn ja terveydenhuollon nykykäytänteiden tavoin voisi olettaa henkilötunnuksen olevan riittävä ”koodi” identifioimaan suoritukset kullekin henkilölle. Opiskelijakoodien saanti eri yliopistojen rekisterijärjestelmiin esim. avoimen yliopisto-opetuksen todistusten kirjoittamisen yhteydessä saattaa lisätä työmäärää sekä virheiden määrää, jos oppijanumeroiden saantia kyettä automatisoimaan.

Järjestelmän rakentamisessa lienee suotavaa pitäytyä mahdollisimman paljon jo olemassa oleviin ja jo toimiviin rakenteisiin ja tietosisältöihin. Vastaavasti myös kerättävän tiedon määrää on suotavaa arvioida kriittisesti. Joitakin esim. avoimen yliopisto-opetuksen tietosisältöjä lienee tarpeen uudistaa tätä päivää vastaavaksi. Esim. opintotarjontaa koskeva tiedonkeruu on osoittautunut sisällöltään monimerkitykselliseksi. On syytä tarkentaa, minkälaista valtakunnallista ja korkeakoulukohtaista toiminnanohjauksen tarvetta opintotarjontaa koskeva tiedonkeruu palvelee tilanteessa, jossa erilaiset verkkovälitteisen opetuksen muodot ovat lisääntyneet ja vapaan sivistystyön yhteistyökumppaneita on eri oppiaineita useita.

Yliopistojen erillisvalintojen kehittämisen kannalta on tärkeää, että valtakunnallisen tietovarannon pohjalta on mahdollista seurata erilaisten hakijaryhmien sisäänottoa yliopistoihin. Tällaisia ryhmiä ovat esim. avoimen yliopiston opintojen perusteella hyväksytyt hakijat. Avoimen yliopiston väylä maisterikoulutukseen on vakiintunut toimintamalli, mutta tämän lisäksi on useissa yliopistoissa kaksiportaista tutkintorakennetta hyödynnettäessä mahdollista suorittaa pelkästään kandidaatin tutkinto aikuiskoulutuksena avoimessa yliopistossa suoritettujen opintojen perusteella. Tärkeää olisi myös voida seurata, kuinka paljon avoimen yliopiston opintoja hyväksiluetaan osaksi yliopistotutkintoja. Tällä hetkellä tällaisten, koulutuspoliittisesti tärkeiden tietojen kokoaminen vaatii paljon käsityötä, jolta on mahdollista välttää uutta tietovarantoa järkevästi rakentamalla ja hyödyntämällä. Avoimen yliopiston Foorumin jäsenistönsä keskuudessa toteuttamien kyselyjen perusteella on käynyt ilmi, että yliopistojen vaihtelevista käytännöistä johtuen on erittäin vaikea saada tietoja tutkinnon sisällöistä ja suoritelmääristä, AHOT-prosesseista sekä avoimen yliopisto-opintojen sisällyttämisestä tutkintoihin.

On huomattava, että tiedonkeruulle on muitakin tavoitteita kuin opiskelijavalintajärjestelmä. Opetus- ja kulttuuriministeriö tarvitsee avoimia yliopistoja koskevaa tietoa voidakseen ohjata yliopistojen aikuiskoulutustoimintaa, jotta aikuiskoulutus vahvistuu ja koulutustason nostamiselle on aiempaa paremmat edellytykset.

Avointen yliopistojen näkökulmasta on erittäin tärkeää luoda toimivat tiedonsiirrot tietovarastoon, jotta SADE-ohjelman myötä rakennettava Oppijan verkkopalvelu voi lunastaa ne odotukset mitä eri kehittämishankkeissa (mm. Kansalaisten henkilökohtaiset koulutustilit) on asetettu tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittämiseksi yhteistyössä muiden koulutustoimijoiden ja työ- ja elinkeinoviranomaisten kanssa. Avoinyliopisto.fi -portaalien sisältämän tiedon siirto sähköisesti Oppijan verkkopalveluun on oleellisen tärkeää vahvistettaessa koulutusten kysyntävastaavuutta.

Avointen yliopistojen Foorumi antaa mielellään lisätietoja avointen yliopistojen toiminnasta ja tietohallinnon kehittämistarpeista.

Satu Helin
Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston johtaja
AF puheenjohtaja

Pirjo Hiidenmaa
Helsingin yliopiston avoimen yliopiston johtaja
AF TVK:n kokouksen sihteeri